

Evalueringskriterier av MOT – Verdal kommune

1. Forankring i organisasjonen

Kommunal forankring og organisering:

Mot-leder er kommunalsjef oppvekst Frode Kvitem

Mot-koordinater er skolefaglig rådgiver Trude Holm

Informatører i er: Tore Sandnes, Berit Vuku, Siri Brenne, Siv Tone Mære Bye og Hege Kristin Eriksen.

Disse utgjør kommunens lokale styringsgruppe, og har 4-6 møter hvert år.

Politisk forankring:

Verdal har vært MOT- kommune fra 1.5.2002. En ny og utvidet avtale, «Lokalsamfunn med MOT», ble undertegnet av rådmann og ordfører 21.11.2011. Den politiske forankringen ligger dermed gjennom at avtalen er undertegnet av ordfører.

Forankring i planer:

Ut over den underskrevne avtalen om Lokalsamfunn med MOT er ikke MOT nedfelt i overordnet planverk for Levanger og Verdal (Kommuneplanens samfunnsdel) eller i kommunedelplan oppvekst. Det er under utarbeidelse en temaplan for skole, men den er ikke ferdigstilt.

Forankring hos utførende fagfolk (skole, lærere):

I tråd med MOT sin implementeringsteori «Hva er MOT og hva står MOT for?» skal forankring hos utførende fagfolk skje som beskrevet i side 7. Hvordan dette er operasjonalisert i Verdal er undersøkt i form av spørsmål til skolens ledelse og spørreundersøkelse til lærerne. Resultatene i tilknytning til hvert enkelt punkt for Verdal kommune gjengis nedenfor:

- MOTs arbeid i skolen forankres over tid – programmet varer i minimum tre år: *Verdal kommune har hatt MOT siden 2002, så dette kriteriet fylles godt.*
- Alle ansatte på skolen får gjennom foredrag fra MOTs medarbeidere opplæring i MOT, og kan bruke MOTs kulturbyggingsverktøy i sin hverdag, både mot elever og kollegaer: *Her er det ikke gjennomført foredrag de to siste skoleårene ved Vuku, mens Verdalsøra U. har gjennomført dette. I forhold til bruk av MOT i hverdagen svarer 16 av 47 lærere at de i liten eller ingen grad bruker MOT i hverdagen, mens 17 svarer at de bruker MOT noe. 14 lærere svarer at de bruker MOT aktivt i hverdagen.*
- Jevnlige evaluerings-, planleggings- og statusmøter mellom de lokale MOT-informatørene og skolens ledelse: *Her svarer Vuku skole at de ikke har noen faste møter. Men at MOT-informatør orienterer rektor og kollegiet om når aktuelle tiltak skal inn i aktivitetsplan, samt at det planlegges litt i forbindelse med oppstarten av skoleåret. Verdalsøra ungdomsskole svarer at det ikke gjennomføres jevnlig evalueringsmøter med skolens ledelse. Videre siterer de at skolens ledelse får tilbakemeldinger underveis. Det settes opp et program for gjennomføring av MOTs aktiviteter i henhold til ressurser og «program» for trinnet.*
- Minimum 50 prosent av de voksne MOT-informatørene som kjører programmet ”MOT i ungdomsskolen” er ansatt på samme skole, og er ansvarlig for implementering og gjennomføring av programmet: *I Verdal er det fem MOT-informatører, og to av dem jobber ved de skolene de skal kjøre programmet på (en i Vuku og en ved Verdalsøra U).*
- Kontaktlærerne deltar på de fleste av MOT-besøkene for elevene: *Rektor ved Verdalsøra U. informerer om at betydningen av dette presiseres hvert år. Ut over dette foreligger det ikke tall eller registreringer på i hvor stor grad dette foregår.*

- Trinnlærerne har møte med de lokale MOT-informatørene den første skoleuka etter sommerferien for å gå igjennom MOT det kommende skoleåret. Under denne oppfølgingen gjennomgås årets tema og mål, avklaring av forventninger og planlegging av kommende skoleår sett opp mot skolens planverk: *Her svarer Vuku at det ikke foreligger faste møter, men at MOT-informatører jevnlig, og ved skolestart avklarer hva vil bidra med kommende år for hele personalet, og at dette repeteres med jevne mellomrom. Ved Verdalsøra U. har trinnene med informatørene for å gå gjennom MOTs aktiviteter for kommende skoleår.*

Evalueringsrutiner:

MOT sentral legger opp til en spørreundersøkelse som alle elevene, på alle MOT-skoler i hele landet svarer på hvert år – også kjent som Desemberundersøkelsen. Elevene tar her stilling til 8 spørsmål som handler om hva de synes om MOT og om de tror at MOT utgjør noen forskjell. Den er gjennomført ved Verdalsøra ungdomsskole i 2012, og ved Vuku skole de siste to år. Kommunen har således ingen samlede tall for denne undersøkelsen.

Det er i tillegg utarbeidet en årlig årsrapport knyttet til MOT-aktiviteten i Verdal kommune de siste tre årene.

Kompetanseoppbygging:

I tråd med MOT sin implementeringsteori «Hva er MOT og hva står MOT for?» velger kommunen ut MOT-informatører som skal gjennomføre «MOT i ungdomsskolen». Som beskrevet i vedlegget er MOT opptatt av rekruttering av de riktige medarbeiderne, og kriterier som omtales da er at de er lekne, positive oppriktige, ekte og tar ungdom på alvor. MOT-informatører trenger således ikke å være lærere, men MOT forutsetter som tidligere nevnt at minimum 50 prosent av de voksne MOT-informatørene som kjører programmet er ansatt på samme skole. MOT-informatørene skolerer av MOT gjennom samlinger, og de vil deretter foreta utvelgelse av de ungdommene som skal bli Ungdom med MOT. Lærere skal gis kompetanseheving gjennom lærerforedrag, i dialog med MOT-informatører og gjennom å ha mulighet for å delta på MOT-besøkene.

Det foreligger også tilbud om skolering av kommunal toppledelse (MOT-leder, MOT-koordinator, ordførere og rådmenn) i regi av MOT sentralt.

Prosjektorganisering/plassering:

MOT vil være integrert i kommunal forvaltningsstruktur. MOT er tydelige på at de vil ha forankring i kommunal toppledelse – på rådmanns- og ordførernivå. Gjennom MOT sin strategi for utvelgelse av de «riktige» medarbeiderne åpnes det for at MOT-informatører kan være ansatt både innenfor og utenfor ordinære forvaltningsstrukturer – dog med et minimumsforbehold (som tidligere nevnt). MOT i ungdomsskolen og Ungdom med MOT må driftes hvert år. Det er ikke lagt opp til at aktiviteten skal integreres i ordinær opplæring i den forstand at behovet for informatører og utvalgte ungdommer forsvinner/opphører – den skal gjennomføres årlig etter et oppsatt program/konsept.

2. Samordning med andre satsinger/prosjekt i kommunen?

Med bakgrunn i avtale om Lokalsamfunn med MOT har kommunen prøvd å nå ut til lag og organisasjoner. Så langt har vi ikke lyktes med dette. MOT har selv sine egne aktiviteter med bakgrunn i sine program. I tillegg til de bidrar/deltar MOT på en del arrangement og arenaer uten å ha hovedansvar for planlegging og gjennomføring. Her kan følgende nevnes:

- MOT er samarbeidspartner på Statement som er et viktig rusforebyggende arrangement
- 17.mai går UMM (Ungdom med MOT) i flaggborg, fremst i barnetoget.
- MOT deltar i Verdal ungdomsforum som en av flere aktører i ungdomsmiljøet
- UMM (ungdom med mot) bidrar i ulike øvrige arrangement som f.eks. LIONs tulipanaksjon.

Det foreligger et samarbeid med Verdal VGS, og det er forankret opp mot deres MOT-informatør. Ut over dette er det ikke formalisert noe samarbeid mellom MOT og andre etater/tjenester eller frivillige aktører.

3. Brukermedvirkning

Det er utarbeidet to spørreundersøkelser for å innhente målgruppens kunnskap, erfaringer og synspunkt knyttet til MOT. Den ene er gjennomført hos alle ansatte, og den andre hos alle ungdommene. Ved Verdalsøra ungdomsskole er det 426 elever, og 375 har besvart undersøkelsen. Det utgjør en svarprosent på 88%. Ved vuku ungdomsskole er elevtallet 161, og der har 112 besvart. Svarprosenten utgjør da 69,6%.

Den primære målgruppen for MOTs arbeid er ungdom i alderen 12 – 25 år. Sekundærmålgruppen er foreldre og lærere.

Forankring hos elevene, deres synspunkt og erfaringer med MOT:

MOT er en organisasjon som har som mål å arbeide for å skape et varmere og tryggere oppvekstmiljø gjennom å bevisstgjøre ungdom til å ta egne valg og vise mot: mot til å leve, mot til å bry seg, mot til å si nei.

I den følgende framstillingen vil det fokuseres på hvordan MOT oppleves av ungdommer og ut i fra dette har vi fremsatt følgende påstander om elevenes synspunkter og erfaringer med MOT:

	Enig	Nøytral	Uenig	Ikke svart
MOT tar alle ungdommer på alvor	65,7% (320)	13,4% (65)	19,9% (97)	1% (5)
MOT hjelper meg til å ta bevisste valg	61,6% (300)	14% (68)	23,4% (114)	1% (5)
MOT har gjort at jeg har blitt flinkere til å bry meg om andre	62,2% (303)	15,4% (75)	21,6% (105)	0,8% (4)
MOT har gjort at flere bryr seg om meg	48,2% (235)	21,4% (104)	29% (141)	1,4% (7)
MOT bidrar til klassemiljø der forskjeller aksepteres	62% (302)	16,3% (80)	19,3% (94)	2,3% (11)
MOT har gjort det lettere for meg til å si nei	60,8% (296)	16,8% (82)	20,7% (101)	1,6% (8)

MOT hjelper meg til å se etter positive trekk hos andre mennesker	64% (312)	17,8% (86)	16,4% (80)	1,8% (9)
MOT bidrar til å bedre klassemiljøet	64,9% (316)	15% (73)	18,3% (89)	1,8% (9)
MOT har gjort meg tryggere på meg selv	57,7% (281)	17,3% (84)	23,6% (115)	1,4% (7)
MOT bidrar til at vi har lite mobbing i klassen/gruppen	63,5% (309)	16,7% (81)	18% (88)	1,8% (9)
MOT er veldig bra for min klasse/gruppe	66,1% (322)	15,5% (75)	16,6% (81)	1,8% (9)
Jeg synes det er bra at vi har MOT på skolen	73,5% (358)	10,2% (50)	14% (68)	2,3% (11)
MOT påvirker meg positivt	67,5% (329)	14,4% (70)	15,8% (77)	2,3% (11)
MOT er altfor opptatt av at vi ikke skal drikke alkohol	34,5% (168)	24% (117)	39,2% (191)	2,3% (11)
MOT forstår ikke hvordan det er å være ungdom	19,6% (95)	15,6% (76)	63,2% (308)	1,6% (8)
MOT har ingen effekt på meg	23,8% (116)	13,3% (65)	61% (297)	1,8% (9)
MOT er altfor opptatt av at vi ikke skal røyke/snus	24,2% (118)	20,9% (102)	53% (258)	1,8% (9)
MOT har ingen effekt på klassen/gruppen min	18,5% (90)	15% (73)	63,4% (309)	3% (15)
I hvor stor grad opplever du at MOT's verdier lever i skolehverdagen utover MOT's aktiviteter?	49,9% (243)	26,9% (131)	19,3% (94)	3,9% (19)
I hvor stor grad opplever du at dine lærere etterlever MOT sine verdier?	45,6% (222)	27,7% (135)	23,4% (114)	3,3% (16)

Kommentar:

De fleste av ungdommene (65,7%) sier at MOT har god effekt på dem og opplever at MOT hjelper dem å ta bevisste valg, mens rundt 1/5 av elevene sier at MOT ikke har hatt noen effekt på dem. Hvis vi ser på hvor mange ungdommer som mener at MOT ikke har noen effekt på dem, svarer 181 at de er nøytral og enig i påstanden. I tilknytning til disse tallene er det interessant å se på hvilke ungdommer det er MOT ikke treffer, og om vi kan se sammenhenger her.

32 av disse ungdommene er UMM (til sammen har vi 108 UMM i undersøkelsen). Hvis man i tillegg ser på spørsmålet om at «MOT har en positiv effekt på meg» svarer til sammen 44 av UMM at MOT har ingen effekt eller ingen positiv effekt på meg.

Evalueringen viser at ungdommene i stor grad synes det er viktig med MOT i skolen (73,8%), men at bare halvparten opplever at MOT lever utover programmets egne aktiviteter. Det samme viser seg når en stiller spørsmål om elevenes opplevelse om at lærerne etterlever MOT sine verdier.

Det er også en formulert målsetting for MOTs virksomhet å bidra til unge menneskers personlige utvikling. Her handler det i særlig grad om å styrke selvtillit og tro på egne krefter og muligheter og derigjennom å gjøre ungdom robuste mot risikoforhold og stimulere dem til å ta bevisste valg. Ungdommene ble her stilt overfor følgende påstander:

	Enig	Nøytral	Uenig	Ikke svart
MOT har gjort det lettere for meg å si nei	60,7% (296)	16,8% (82)	20,7% (101)	1,6% (8)
MOT hjelper meg til å ta bevisste valg	61,6% (300)	14% (68)	23,4% (114)	1% (5)
MOT har gjort meg tryggere på meg selv	57,7% (281)	17,3% (84)	23,6% (115)	1,4% (7)
I det store og hele er jeg fornøyd med meg selv	69% (336)	17% (83)	13,6% (66)	0,4% (2)
Jeg synes jeg har mye å være stolt av	67,4% (328)	19,3% (94)	12,9% (63)	0,4% (2)
Jeg er en like bra person selv om jeg mislykkes med en oppgave	72,5% (353)	16% (78)	10,7% (52)	0,8% (4)
Jeg gjør av og til ting jeg ikke burde, fordi det er vanskelig å si nei til andre	27,1% (132)	23% (112)	48,9% (238)	1% (5)
Jeg sier ikke i fra når noen blir dårlig behandlet, fordi jeg er redd det går utover meg selv	16,8% (82)	20,4% (99)	60,8% (296)	2% (10)
Jeg blir lett påvirket av andre	24,8% (120)	28,7% (140)	45,2% (220)	1,4% (7)
Jeg sier en mening selv om mange er uenig med meg	73,9% (360)	17,7% (86)	6,6% (32)	1,8% (9)
Jeg gjør det jeg selv liker, selv om andre i klassen ikke synes det er så kult	73,1% (356)	17,9% (87)	7,6% (37)	1,4% (7)

Kommentar:

Evalueringen viser at de fleste ungdommene opplever at de har god selvtillit, tro på egne krefter og muligheter, samt at de tar bevisste valg. Samtidig er det omtrent 100 av ungdommene som har

vanskeligheter med dette. Det er interessant å bemerke at omtrent 60 % sier at MOT har hjulpet dem til å ta bevisste valg og gjort det lettere å til å si nei, men samtidig sier i underkant av 50 % av ungdommene at de sier og gjør ting de ikke burde - fordi at det er vanskelig å si nei.

I MOT sin beskrivelse handler det også om å utvikle toleranse og dermed hjelpe ungdom til å bry seg om hverandre og å akseptere forskjeller. Ungdommene ble stilt overfor følgende påstander:

	Enig	Nøytral	Uenig	Ikke svart
Jeg viser at jeg bryr meg om andre i klassen, selv om vennene mine ikke gjør det	77,2% (376)	14,2% (69)	7,8% (38)	0,8%(4)
Hvis noen er mye alene ville jeg prate med dem	59,8% (291)	28,9% (141)	9,9% (48)	1,4%(7)
Hvis en person blir mobbet ville jeg ha snakket med ham/henne selv om jeg risikerte at andre ikke snakket med meg på en stund	59,1% (288)	27,1% (132)	12,5% (61)	1,2%(6)
MOT har gjort at jeg har blitt flinkere til å bry meg om andre	62,2% (303)	15,4% (75)	21,6% (105)	0,8%(4)
MOT har gjort til at flere bryr seg mer om meg	48,3% (235)	21,4% (104)	29,8% (145)	0,6 (3)
MOT bidrar til klassemiljø der forskjeller aksepteres	62% (302)	16,4% (80)	19,3% (94)	2,3% (11)
MOT hjelper meg å se etter positive trekk hos andre mennesker	64% (312)	17,7% (86)	16,4% (80)	1,8% (9)
MOT bidrar til at vi har lite mobbing i klassen/gruppe	63,4% (309)	16,6% (81)	18% (88)	1,8% (9)

Kommentar:

I forhold til å utvikle toleranse og bry seg om hverandre, samt å akseptere forskjeller opplever i overkant av 60% av alle ungdommene at MOT har positiv effekt. Evalueringen viser at ungdommene opplever at MOT har gjort dem bedre på å bry seg om andre (62,2%). Når en stiller spørsmål om MOT har gjort til at flere bryr seg om meg, svarer ungdommene at det opplever de i mindre grad (48,3). Her blir det da et paradoks at flere ungdommer opplever at andre ikke bryr seg samtidig som de samme ungdommene rapporterer at de mener de er blitt flinkere til dette.

I gruppen som er uenig i påstanden at «Mot har gjort til at flere bryr seg om meg» (145 elever), ble det sett ytterligere bak tallene. Blant disse 145 elevene fikk vi følgende funn;

- 55 elever svarer at de er ensomme, hvorav 9 av disse er UMM (Ungdom med MOT).
- 49 elever opplever at ingen andre elever liker dem. 10 av disse er UMM. 37 av disse er uenig i at MOT har gjort til at flere bryr seg om meg.
- 19 elever trives ikke på skolen. 4 av disse er UMM. 14 av de 19 sier seg uenig i at MOT tar alle på alvor. På påstanden «MOT har gjort til at flere bryr seg om meg» svarer 18 av 19 at de er uenig, og om «MOT har gjort meg tryggere på meg selv» svarer 17 av 19 at de er uenig. De 2 andre svarer nøytralt.

Lærernes erfaringer, synspunkter og kunnskap om MOT:

Ved Vuku ungdomsskole har 17 av 20 lærerne svart (85%). Ved Verdalsøra ungdomsskole har 30 av 44 lærere svart (68%).

	I stor grad	Nøytral	I liten grad	Ikke svart
Kjenner du til MOTs verdier?	89,4% (42)	6,4% (3)	4,2% (2)	
Assosierer du deg med MOTs verdier?	89,4% (42)	8,4% (4)	2,1% (1)	
I hvor stor grad synes du at MOT har en positiv effekt på ALLE elevene	55,3% (26)	34% (16)	6,4% (3)	4,2% (2)
Bruker du programmet «MOT i ungdomskolen»?	29,8% (14)	36,2% (17)	34% (16)	
Opplever du at det er tydelige forventninger til deg som lærer hvordan du skal jobbe med MOT?	23,4% (11)	29,8% (14)	42,6% (20)	4,2% (2)
Opplever du at det er behov for MOT?	70,2% (33)	21,3% (10)	6,4% (3)	2,1% (1)
Opplever du at MOT treffer alle ungdommene?	59,6% (28)	23,4% (11)	17% (8)	
Opplever du at MOTs grunnverdier preger elevenes skolehverdag?	53,2% (25)	34% (16)	8,4% (4)	4,2% (2)
Opplever du en aktiv og støttende ledelse i implementeringen av «MOT i ungdomskolen»?	42,6% (20)	40,4% (19)	14,9% (7)	2,1% (1)
Opplever du at det er tilslutning fra lærerne på din skole til å arbeide med «MOT i ungdomskolen»?	61,7% (29)	25,5% (12)	10,6% (5)	2,1% (1)

Kommentar:

Flertallet av lærerne er positiv til MOT. 70 % opplever at det er behov for MOT. I underkant av 30% sier de bruker MOT i ungdomskolen aktivt. Bare rundt 20 % av lærerne opplever at det er tydelige forventninger for hvordan en skal jobbe med MOT, og kun 42,6 % opplever en aktiv og støttende ledelse i implementering av MOT i ungdomskolen.

4. Kunnskapsbasis

Det er utarbeidet en mengde forebyggende programmer og undervisningsopplegg. Selv om alle programmene har intensjoner om å drive god og effektiv forebygging, betyr ikke det nødvendigvis at alle har like god effekt over tid. I tråd med økonomiplanens strategiske prinsipp legges det vekt på at de tiltak som tilbys skolene skal være kunnskapsbaserte.

Som et kompetanseløft for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i skolen har flere forskergrupper på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet utarbeidet en rapport om kunnskapsstatus på disse områdene. Forskerne gir i rapporten informasjon om hvilke program og tiltak – særlig i forhold til rus og atferd – de har vurdert til å ha den forventede effekt. (Rapport: Forebyggende innsatser i skolen, 2006) I denne rapporten blir også tiltaket MOT vurdert i forhold til effekt. Rapporten konkluderer med MOT er et av programmene som vurderes å tilhøre kategori 1: Program med lav sannsynlighet for resultater. I og med at denne rapporten ble utgitt i 2006 er det også innhentet nyere informasjon.

MOT har selv initiert evalueringer av sin effekt, og disse rapportene er utarbeidet i tidsrommet 2008-2012. Rapportene er:

- Organisasjonen MOT under lupen av Edvard Befring og Bjørg-Elin Moen - 2010,
- Holdningsskapende arbeid for å unngå hyppig mobbing og lav trivsel - MOT-skoler vs. skoler på landsbasis Tall fra Utdanningsdirektoratets elevundersøkelse fra 2008 til 2012 av Bjørg Elin Moen – 2012,
- Proba samfunnsanalyse – Evaluering av MOT i ungdomsskolen – sluttrapport 2011
- MOT sa research report - FET COLLEGE STUDENT RESPONSES TO THE MOT LIFESKILLS PROGRAMME JANUARY 2012.

Disse resultatene gjengis slik på MOT sine egne hjemmesider:

Psykisk helse, mot og læringsfokus

Edvard Befrings 80-siders rapport desember 2010 oppsummerer ti evalueringer og flere systematiske tilbakemeldinger gjennomført i perioden 1999-2010. PROBA samfunnsanalyse har evaluert MOT i ungdomsskolen over tre år 2008 – 2011. Konklusjonen i begge rapportene forteller omtrent det samme:

- Ungdoms selvtillit, optimisme, opplæringskvalitet og læringsorientering styrkes ved bruk av MOT.
- MOT har en positiv betydning for ungdommenes selvtillit, optimisme og mot. MOT beskytter mot de mest negative utslagene i ungdomstiden.
- Jevnt over er ungdommer på MOT-skoler bedre til å bry seg, si nei og stå imot gruppepress.

Hyppig mobbing

Utvikling over tre år, hentet fra Utdanningsdirektoratets Elevundersøkelse 2008-2012:

- 57 % flere opplever å bli mobbet en gang i uken eller mer i 10.klasse blant landsgjennomsnittet sammenlignet med MOT-skoler

- Blant landsgjennomsnittet var det en *økning* i antall elever som mobbes flere ganger i uken i løpet av ungdomsskoletiden.
- På MOT-skolene var det en *reduksjon* i antall elever som mobbes flere ganger i uken i løpet av ungdomsskoletiden.

Venner

Utvikling over tre år, PROBA samfunnsanalyse 2008-2011:

- Da elevene startet på ungdomsskolen var det like mange både på kontrollskolene og MOT-skolene som ikke hadde en eneste venn. På kontrollskolene var det tre ganger flere på slutten av ungdomsskolen som ikke hadde en eneste venn sammenlignet med MOT-skolene.

En undersøkelse gjort i fengsler, og som Aftenposten viste til 260212, viser at: 6 av 10 kriminelle menn ikke hadde en eneste venn da de gikk på ungdomsskolen.

Mistrivsel

Utvikling over tre år. Åtte skoler som startet med MOT i 2009, hentet fra Elevundersøkelsen:

- De elevene som ble mobbet 2-3 ganger i måneden eller mer oppga 38,3 % at de ikke trivdes på skolen våren 2008. I 2012 var andelen elever i denne gruppen (de som ble mobbet 2-3 ganger i måneden) redusert til ca en tredjedel – 13,4 %.

Dette styrker antagelsen om at en svært viktig dobbelteffekt ved å bruke MOT, ikke bare er det mindre mobbing på MOT-skolene, men i tillegg så er det langt færre av de som opplever mobbing som mistrives på skolen. Sannsynligvis på grunn av at robustheten er større og at den negative effekten av mobbing er mindre.

Narkotikamisbruk

Utvikling over tre år. Rapport, mars 2013, fra et Sør-Afrikansk universitet som over en tre års periode har gjort forskning på MOTs arbeid i collegene i Cape Town:

- Over tre år var det 40 % reduksjon av narkotikabruk blant elevene som hadde MOT.

Alkoholbruk i ung alder

Fra PROBA-rapporten:

- På sammenligningsskolene var det 80 % flere som var under 13 år da de var fulle første gang.
- Det var 40 % flere på sammenligningsskolene som i 10. klasse drakk alkohol så mye som en gang i uka eller mer.

Forskning/undersøkelser viser: Alkoholbruk i ung alder kan øke risikoen for alkoholavhengighet. Jo eldre ungdom er når de begynner å drikke for alvor, desto lengre vil de være beskyttet mot skadevirkningene. Med økende alder blir de unge dessuten stadig mer mentalt modne, og dermed også bedre rustet til å takle alkoholens ruseffekter

Det foreligger ikke nyere resultat eller evalueringer på MOT sine egne hjemmesider i forhold til effekt.

De senere årene har det vært en styrket forskningsinnsats på effektene av ulike tiltak. Nettsteder som ungsinn.no og forebygging.no er to uavhengige kunnskapsbaser som evaluerer og vurderer de forebyggende tiltakene som er i bruk i Norge. Ungsinn.no presenterer uavhengige beskrivelser og vurderinger av tiltak for barn og unges psykiske helse. Det kan både være helsefremmende tiltak, forebyggende tiltak og behandlingstiltak. Nettsiden driftes av Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – nord (RKBU Nord) ved UiT Norges arktiske universitet på oppdrag fra Helsedirektoratet. Forebygging.no er en kunnskapsbase for rusforebyggende og helsefremmende arbeid. Helsedirektoratet har oppdragsgiveransvaret, og nettstedet er fullfinansiert gjennom dem. MOT er ikke nevnt på disse nettsidene som har i oppdrag å anbefale helsefremmende eller forebyggende tiltak.

MOT har selv tatt initiativ til

Hva vet vi om andre forebyggingstiltak?

Verdal kommune foretok i 2008 en omfattende vurdering knyttet til valg av program med hensyn til å styrke barns og elevers psykososiale læringsmiljø. Resultatet av denne prosessen ble et valg av De Utrolige årene – et program som har dokumentert effekt i internasjonale studier.

Har vi egen kunnskap om resultatet?

Verdal kommune har gjennomført ulike trivsels-, rus- og mobbeundersøkelser siden 2007 – og det foreligger resultat av de dem. Men, resultatene i disse undersøkelsene kan ikke si noe om MOT isolert sett. Årsaken til det er at også andre satsinger har vært igangsatt samtidig med MOT, og at det er komplekse årsakssammenhenger som ligger til grunn for de effekter/resultat en kommune oppnår. Som eksempel på å illustrere dette kan det nevnes at i kommunens ungdataundersøkelse steg andel ungdommer som mobbes fra 4% i 2013 til 7% i 2014. Dette kan ikke brukes som argument for å videreføre eller kutte MOT siden kommunen også har andre aktiviteter som miljøteam, ungdomskontakt, Bedre læringsmiljø, trivselsledere og De utrolige årene i gang opp mot ungdom.

5. Basis i lokale behov

Hvordan er lokale forhold ivarett?

MOT har i tråd med sin implementeringsstrategi fokus på å nå ut på tre nivå

- MOT forankres som en helhetsmodell i lokalsamfunnet
- MOT bygges inn i skolens faste virksomhet
- MOT når inn med budskapet til den enkelte ungdom, på en positiv måte

Med bakgrunn i det skal MOT forankres i eget lokalsamfunn, integreres i egne skoler og nå inn til kommunens egne ungdommer.

Hva er utfordringer lokalt og hvordan er de integrert i satsingen?

Kommunens utfordringer lokalt er avdekket gjennom våre løpende evalueringer i form av tilstandsrapporter, brukerundersøkelser (ungdataundersøkelser, elevundersøkelser, foreldreundersøkelser) og utarbeidelse og oppdatering av et kunnskapsgrunnlag som ligger til grunn for hele vårt plan- og styringssystem. Med bakgrunn i dette er kommuneplanens samfunnsdel revidert, og det har gitt klare føringer for kommunes prioriteringer framover. De innebærer å:

- Sikre et bærekraftig samfunn
 - Prioritere forebygging og tidlig innsats
 - Prioritere tiltak som favner store deler av befolkningen
 - Sikre helhetsløsninger, koordinerte arbeidsprosesser og fremtidsretta og kunnskapsbaserte tjenester
- Prioritere en god start og mestring hele livet
 - Prioritere barns oppvekstvilkår og muligheter for å mestre livet
 - Legge til rette for inkludering, trygghet og deltakelse i sosiale fellesskap
 - Prioritere virkemidler som reduserer sosiale ulikheter i helse og livsvilkår

Programmets fleksibilitet, mulighet for tilpasning

MOT-informatørene har manus som skal sikre trofasthet til et program. Tematisk er de dermed forpliktet til å følge et fastsatt program, men prosessuelt skal de ta tak i de lokale behovene og innspillene i gruppene som deltar. Manusene er utarbeidet i et MOT-konsept, og ikke med bakgrunn i lokale utfordringer knyttet til den enkelte kommune eller elevgruppes utfordringsbilde. Men, som det understrekes fra MOT er det viktig å gjennomføre manus gjennom en aktiv og deltagende prosess i virkelighetsnære situasjoner.

Hvordan står det i forhold til andre satsinger og endringer?

Siden oppstarten med MOT i 2002 er det satt i gang flere satsinger. Det er gjennomført en omfattende kompetanseheving ved alle skoler og barnehager gjennom kommunens valg av De utrolige årene som virkemiddel. Dette har som mål å gi alle ansatte (både lærere og assistenter/fagarbeidere) verktøy for å gi barn og unge et godt psykososialt læringsmiljø. Det er kollektive kompetansehevingsstrategier som skal innarbeides direkte i barnehagens og skolens hverdag. Det er også gjennomført en egen kompetanseheving knyttet til ungdomsskolene i forhold til prosjektet «Bedre læringsmiljø» som har samme formål. Begge disse satsingene skal påvirke rammefaktorene for alle ungdom, på samme vis som MOT.

Kommunen har i tillegg opprettet to egne tjenester i form av Miljøteam (i starten kalt basisteam) og Ungdomskontakten. Disse tjenestene skal imidlertid være mer målrettet i form av at ikke alle ungdommer er målgruppe, men tjenestene skal være spisset inn mot å hjelpe de risikoutsatte ungdommene.